

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДУМКИ В МЕНЕДЖМЕНТІ, ГАЛУЗЯХ СПОРТУ, ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

*Тези доповідей
III Міжнародної студентської наукової конференції
(26-27 вересня 2024 року, м. Львів)*

*За загальною редакцією
Наталії ПАВЛЕНЧИК*

Львів -2024

УДК: 338.486:502.3

ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТАЛОГО ТУРИЗМУ НА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЯХ

Олександр МОНАСТИРСЬКИЙ

аспірант

Науковий керівник – **Володимир КОВАЛИШИН**

кандидат економічних наук, доцент

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)

Природоохоронні території належать до туристичних локацій, які найліпше поєднують цілі збереження природи й задоволення потреб рекреаційно-туристичної діяльності за умови сталого використання широкого спектру природних та інших туристичних ресурсів, які перебувають у їхньому розпорядженні. Серед переліку природоохоронних територій України найбільш придатними для розвитку туризму в поєднанні зі збереженням природних цінностей вважаються національні природні парки й регіональні ландшафтні парки. На території національних природних парків, згідно із зонуванням, передбаченим статтею 21 Закону України «Про природно-заповідний фонд», окрім заповідної, виділяються у тому числі зони регульованої і стаціонарної рекреації, які передбачені для відпочинку й оздоровлення населення, а також передбачають можливість розміщення готелів, кемпінгів та інших об'єктів туристичного обслуговування (у зоні стаціонарної рекреації) [1]. Регіональні ландшафтні парки, окрім природоохоронних, згідно зі статтею 23 цього ж Закону, також виконують функції забезпечення організованого відпочинку громадян. У країнах Європи туристична діяльність у поєднанні з охороною природи також найбільш активно здійснюють на території національних парків.

Водночас аналіз розвитку рекреаційно-туристичної діяльності в межах природоохоронних територій у країнах Європи дав змогу виявити окремі слабкі сторони та виклики, які також характерні й для України.

Зокрема, за перебування з рекреаційно-туристичною метою на більшості природоохоронних територій оплату за перебування або не стягують, або

стягують відносно незначну плату, яка не дає змоги компенсувати витрати, пов'язані з забезпеченням підтримання функції відпочинку населення. Також оператори туристичного ринку часто виступають проти підвищення плати та зборів через побоювання негативного впливу на їхню конкурентоспроможність і потенційного зменшення кількості туристів. Інвестори ринку туристичних послуг зацікавлені у вкладенні коштів у розвиток туристичної інфраструктури, однак більшість із них не вважають за потрібне фінансувати природоохоронні проєкти, поблизу яких розташовано об'єкти туристичної інфраструктури [2].

Місцевому сільському населенню, яке зазвичай проживає поруч з природоохоронними територіями, не вистачає належного досвіду й фінансових ресурсів для участі в туристичному бізнесі, а відтак воно переважно задовольняється можливістю працевлаштування в об'єктах розміщення й обслуговування туристів і наданням супутніх послуг. У багатьох випадках місцева робоча сила не може забезпечити кваліфіковану роботу через низький рівень підготовки.

Потенціал туризму на природоохоронних територіях часом переоцінений через відсутність належного оцінювання вигід і витрат, яке обов'язково передбачало б витрати на підтримання й збереження охоронюваних природних цінностей [3].

Низька екологічна свідомість населення, зокрема країн Східної Європи, призводить до численних випадків порушення встановленого режиму перебування на природоохоронних територіях та пошкодження цінностей, які тут охороняють.

Для вирішення окреслених нами вище проблемних питань вважаємо доцільними:

1. додаткові ініціативи державних органів та інших стейкхолдерів, зокрема представників науки, громадських організацій, щодо подальшого виділення й розвитку мережі природоохоронних територій;

2. активніше залучення органів місцевого самоврядування до підтримання рекреаційно-туристичної діяльності на території та поруч із природоохоронними установами;
3. популяризація та навчання можливості залучення до розвитку туристичного бізнесу місцевого населення;
4. усебічний аналіз вигід і витрат, які виникають у процесі рекреаційно-туристичної діяльності на природоохоронних територіях, з урахуванням дотримання як економічних, так і екологічних цілей розвитку.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
2. Steck B., Strasdas W., Gustedt E. Tourism in Technical Co-operation. A guide to the conception, planning and implementation of project-accompanying measures in regional rural development and nature conservation. Bonn, 1999. 264 p.
3. Gössling S., Daniel S., Michael Hall C. Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*. 2020. Vol. 29. P. 1–20.